

LÄÄKEHOITOSUUNNITELMA VARHAISKASVATUKSESSA JA ESIOPETUKSESSA

Tämän lääkehoitosuunnitelman perustana on Sosiaali- ja terveysministeriön vuonna 2006 julkaisema opas Turvallinen lääkehoito, Valtakunnallinen opas lääkehoidon toteuttamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa.

Tämä suunnitelma on syntynyt varhaiskasvatuksen ja terveystoimen välisenä yhteistyönä. Suunnitelmaa noudatetaan kunnallisessa päivähoitossa ja esiopetuksessa mukaan lukien ostopalvelut, ja se liitetään osaksi yksikön kriisisuunnitelmaa tai riskienhallintasuunnitelmaa. Tämän pohjalta kukin toimintayksikkö suunnittelee lääkehoidon kannalta tarpeelliset toimenpiteet yksittäisen lapsen tarpeen mukaan.

Varhaiskasvatuksessa päiväkodeissa ja ryhmäperhepäivähoitossa lasten lääkehoitoa toteutetaan erilaisissa toimintaympäristöissä ja erilaisen koulutuksen saaneiden työntekijöiden toimesta. Toimintaympäristöjä, joissa lääkehoitoa toteuttavat muut kuin terveydenhuollon koulutuksen saaneet henkilöt, kutsutaan Turvallinen lääkehoito -oppaassa lääkehoidon epätyypilliseksi alueiksi. Lääkehoitoon peruskoulutukseltaan kouluttamaton henkilö voi osallistua luonnollista tietä (suu, nenä, silmät, korvat, peräaukko) annettavan ja ihon alle pistettävän lääkehoidon toteuttamiseen yksittäistapauksissa tai yksilökohtaisen suunnitelman ja tarvittavan lisäkoulutuksen jälkeen.

1. Yksiköissä toteutettava lääkehoito

Varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa annettava lääkehoito on joko välitöntä hoitoa vaativaa lääkitystä tai pitkäaikaissairauteen liittyvää lääkehoitoa. Lääkehoitoa annetaan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa lapselle laadittavan yksilöllisen lääkehoitosuunnitelman (liite 2) mukaan seuraavissa tapauksissa:

1. Välitöntä hoitoa vaativat
 - a. anafylaksian (äkillinen, allerginen, shokkityyppinen reaktio) hoito
 - b. insuliinishokin hoito
 - c. kouristuksen (kuumekouritukset, epilepsia) hoito

2. Pitkäaikaissairauden ylläpitohoito
 - a. insuliinihoito diabeteksessa

Vuorohoitopäiväkodissa voidaan lisäksi antaa lapsen pitkäaikaissairauden (esim. astma) vaatimaa ylläpitolääkitystä tai kuuriluonteista lääkitystä (esim. antibioottihoito) tai äkillisesti sairastuneiden lasten kuume- ja särkylääkitys ennalta tehdyn suunnitelman ja sopimusten mukaisesti, mikäli lapsen lääkkeitä ei pitkän hoitojakson vuoksi saada muutoin järjestettyä.

2. Lääkehoitoon liittyvät toimijat ja tehtävät

Yksikön johtaja (päiväkodin johtaja) vastaa tämän suunnitelman ”jalkauttamisesta” oman yksikkönsä toimintaan sekä siitä, että yksikössä on käytävissä riittävä tieto ja asiantuntemus ja että tietoja käsitellään ammatillisesti ja huolehditaan siitä, että tieto ei kulkeudu ulkopuolisille.

Huoltaja vastaa siitä, että lapsen lääkityksen tarve ja lääkityksen kannalta kaikki tarvittava tieto on käytävissä. Huoltaja vastaa myös lapsen yksilöllisen lääkityksen toteuttamisesta ja tiedon siirtämisestä tarvittaessa eri toimijoiden välillä.

Kaikki lapsen lääkitykseen osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajien kanssa.

Lääkkeen antaja vastaa siitä, että hän toimii tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Kukin yksikön aikuinen vastaa hätätilanteessa ensiaputoimenpiteistä.

3. Lapsen lääkityksen suunnitelma

Lapsikohtaisen lääkityksen tarpeen suunnittelee ja arvioi lasta hoitava taho, jota voidaan tarvittaessa käyttää asiantuntijana.

Lääkityksen suunnitelma (liite 2) tehdään yhteistyössä lasta hoitavan tahon, lääkitystä toteuttavan tahon sekä lapsen huoltajan välillä. Suunnitelmaa laadittaessa pohditaan lapsen lääkityksen ja terveydentilan seurannan tarpeet ja millä laajuudella ja toimenpiteillä näihin tarpeisiin pystytään vastaamaan.

Lapsen lääkityksen suunnitelma laaditaan seuraavissa tilanteissa:

- lapsen tiedetään tarvitsevan välitöntä lääkitystä tietyissä tilanteissa (esim. anafylaktisen sokin vaara, kouristukset)
- lapsella on pitkäaikaissairaus (diabetes), johon hän tarvitsee säännöllistä ulkopuolisen antamaa lääkitystä päivähoitopäivän aikana
- lapsella on sairaus, jonka lääkityksen vaikutuksia on seurattava päivän aikana.

Lääkityksen suunnitelmaan kirjataan:

- mistä sairaudesta tai oireesta on kyse
- milloin lääkitystä tarvitaan
- keiden on tarpeen tietää tästä suunnitelmasta

- missä lääke säilytetään
- miten lääke annetaan
- kuka lääkkeen antaa
- mitä muita toimenpiteitä kuin lääkkeen antamista tilanne edellyttää
 - sairausauton kutsuminen
 - ilmoittaminen vanhemmille
 - mitä oireita seurataan
 - muita lääkkeen antamiseen liittyviä toimenpiteitä (esim. verensokerin mittaaminen)
- milloin lääkkeen antamisesta informoidaan huoltajia tai hoitavaa tahoa
- millaista osaamista tarvitaan, kuka kouluttaa, ketä koulutetaan
- miten varmistetaan lääkkeen antajien riittävä osaaminen
- lääkkeen tai käytetyn välineen hävittäminen.

Liite 1.

Lääkehoitoa vaativat tilanteet päivähoidossa

Anafylaksia

Ampiaisen ja mehiläisen pistot sekä ruoka-aineet (esim. pähkinät, kala, kiivi-hedelmä) voivat aiheuttaa äkillisiä allergiaoireita, jotka tavallisesti asettuvat itsestään. Voimakkaat ja nopeasti pahenevat reaktiot voivat kuitenkin uhata henkeä, ja potilas tarvitsee välittömästi käsivarren tai reiden lihakseen pistettävää adrenaliinia, jotta uhkaava sokki vältetään. Tilan tunnistaa voimakkaasta ihoreaktiosta, kasvojen punoituksesta, pulssin tihentymisestä ja huonovointisuudesta. Hengitys saattaa vinkua ja kiihtyä, ääni käheytyy ja tuntuu vatsakipuja.

Jos tiedetään lapsella olevan vaara saada anafylaktinen reaktio, siihen varaudutaan

- lapsen kanssa toimiville annetaan ohjaus, miten menetellään anafylaksiatilanteessa
- terveydenhoitaja tai hoitava taho näyttää Anafylaksia -videon ja opastaa henkilökunnan anafylaksian hoitoon käytettävän adrenaliinia sisältävän Epipen -kynän käyttöön
- koulutukseen osallistuneet saavat terveydenhoitajan työparina toimivan lääkärin allekirjoittaman luvan lääkehoidon toteuttamiseen.

Diabetes

Diabeetikkolapsen hoito on yksilöllistä. Diabeteksen hoidosta vastaa erikoissairaanhoito. Hoitava taho suunnittelee vanhempien kanssa ja yhteistyössä lapsen päivähoitopaikan kanssa diabeteksen hoidon edellyttämät toimenpiteet ja huomioitavat seikat päivähoidossa. Lasten kuntoutusohjaaja on yleensä yhdyshenkilönä. Erikoissairaanhoito huolehtii yleensä tarvittavan lääkehoidon ohjauksen antamisesta sekä osaamisen varmistamisesta yhteistyössä vanhempien ja tarvittaessa lastenneuvolan kanssa. Erikoissairaanhoito huolehtii lääkehoidon toteuttamiseen liittyvän luvan antamisesta. Henkilökuntaa varten yksiköissä tulee olla asiaan kuuluvat Diabetesliiton julkaisut: Diabetes leikki-ikäisellä – Opas päivähoitoon, Diabetes kouluikäisellä - opas kouluille.

Lasten kuumekouristukset

Kuumekouristuksia esiintyy arviolta viidellä lapsella sadasta, tavallisimmin 1–2 vuoden iässä.

Vaikka kuumekouristus muistuttaa epileptistä kohtausta, kyseessä ei ole epilepsia.

Kuumekouristuskohtaus hoidetaan diatsepaami -peräruiskeella.

Lasten epilepsia

Lasten epilepsian hoidosta vastaa erikoissairaanhoito, joka yhdessä vanhempien kanssa arvioi koulussa ja päivähoidossa tarvittavat toimenpiteet ja valmiudet. Lapselle laadittavassa yksilöllisessä suunnitelmassa huomioidaan mahdollisesti tarvittava kouristuskohtauksen välitön hoito. Lääkkeenä käytetään diatsepaami -peräruiskeä. Diatsepaami -peräruiskeen käytön ohjaa (osaamisen varmistaa) terveydenhoitaja tai hoitava taho yhteistyössä huoltajien kanssa.

Liite 2. Lapsen yksilöllinen lääkehoitosuunnitelma

Huoltaja vastaa siitä, että lapsen lääkehoidon tarve ja lääkehoidon kannalta kaikki tarvittava tieto on käytettävissä. Huoltaja vastaa myös lapsen yksilöllisen lääkkeen toimittamisesta. Kaikki lapsen lääkehoitoon osallistuvat tahot toimivat yhteistyössä huoltajien kanssa. Suunnitelma päivitetään riittävän usein, vähintään toimintakausittain, ja aina kun lääkehoidossa tapahtuu muutoksia.

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa annetaan vain lääkärin lapselle määräämiä reseptilääkkeitä. Lääkkeen on aina oltava alkuperäispakkauksessa ja siitä on käytävä ilmi annostus.

LAPSEN/NUOREN LÄÄKEHOIDON SUUNNITELMA

Lapsen nimi:	Henkilötunnus:
--------------	----------------

Huoltajien nimet:	Puhelinnumero, mistä tavoittaa päivän aikana:
-------------------	---

TIEDOT LÄÄKKEESTÄ JA LÄÄKEHOIDOSTA

Lääke 1	Lääkkeen nimi:			
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Annostus ja lääkkeenantotapa	Lääke vastaanotettu Pvm ja työntekijän nimikirjaimet	Lääkkeen viimeinen käyttöpäivämäärä	Lääke säilytetään

Lääke 2	Lääkkeen nimi:			
Sairaus, jonka hoitoon lääkettä käytetään	Annostus ja lääkkeenantotapa	Lääke vastaanotettu Päivämäärä ja työntekijän nimikirjaimet	Lääkkeen viimeinen käyttöpäivämäärä	Lääke säilytetään

Lääkehoidosta tiedotetaan seuraaville henkilöille, joista joku toimii lääkkeen antajana: (ryhmän henkilökunta)

LÄÄKEHOITON PEREHDYTTÄMINEN

Henkilökunnan perehdyttämisestä lapsen lääkehoitoon vastaa (hoitava lääkäri tai terveydenhoitaja):

Hoitavan tahon yhteystiedot:

Menetelmätavat poikkeustilanteissa (esim. retket, liikuntatunnit; vuorohoito):

LÄÄKEHOITON LIITTYVÄT TOIMENPITEET JA SEURANTA

Muut mahdolliset toimenpiteet (esim. verensokerin mittaaminen):

Seurataan seuraavia oireita:

Huoltajiin ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa:

Terveydenhoitajaan tai lasta hoitavaan tahoon ollaan yhteydessä seuraavissa tilanteissa:

Sairasauto kutsutaan seuraavissa tilanteissa:

Lääke tai lääkkeen antamisessa käytetty väline hävitetään:

Tämä lääkehoidon suunnitelma on laadittu yhteistyössä huoltajan kanssa.

Lääkehoitosuunnitelmaa laatimassa olleet henkilöt

____ / ____ 20__

Päiväkodin johtaja nähnyt

____ / ____ 20__ _____